Videószkiaszkóp

Soproni Anna gyermekszemész tapasztalatai

Definíció: a szkiaszkópia elvén működő mobilis eszköz, ennél fogva különösen alkalmas csecsemők, kisgyermekek fénytörésének tájékozódó jellegű meghatározására.

A Videószkiaszkóp kifejlesztésének célja az volt, hogy a vizsgáló személy legyen képes elvégezni a szkiaszkópiát – tájékozódásképpen – lehetőleg cycloplegia nélkül is, tehát a készülék nem helyettesíti a szkiaszkópia hagyományos módszerét.

Alapfeltételek: a videószkiaszkóp használatához is bizonyos fokú gyakorlatra kell szert tenni. A készülék használatával szerezhető adatok értékelését csak gyermekszemészeti ismeretekkel rendelkező szakorvos végezheti.

Alapismeretek: Minthogy a kancsalság és a következményes tompalátás kialakulásában komoly kockázati tényezőt jelent a fénytörési hiba, ennek korai felismerése, meghatározása a gyermekszemészeti tevékenység alapvető részét képezi.

A fénytörési hibának van egy **manifeszt**, gyógyszerek nélküli, az alkalmazkodás melletti, és egy **cycloplegiában** mérhető értéke. Mindkét érték ismeretére szükségünk van: tudnunk kell, hogy pl. kancsalság esetén mennyiben tehető felelőssé a fénytörési hiba, mennyi az esetlegesen fennálló, szükségtelen alkalmazkodási többlet, mely a napi tevékenységet és az idegrendszert is megterheli.

A videószkiaszkóp a fénytörési érték manifeszt részének kimutatásában játszik szerepet, de az általam javasolt segédeszközök (ld. llejjebb!) igénybevétele segít az alkalmazkodás csökkentésében, így az esetek egy részében elkerülhetővé tehetik a néha mellékhatásokat jelentő cycloplegia elvégzését.

A kétszemes videószkiaszkópia elvégzésének feltételei

1. tiszta törőközegek
2. centrális fixáció
3. párhuzamos szemállás
4. a pupilla ne legyen „túl” tág, és ne legyen „túl” szűk (a gyakorlatban a határok előre nem jósolhatók meg)

Az általam javasolt segédeszközök

1. egy-egy, kb. 60 mm pupillatávolságú, antireflexes réteggel ellátott +3,0 D-s, és egy –3,0 D-s szemüveg (1 nyele van, egy síkban a lencsékkel, hasonlóan a vörös-zöld szemüvegéhez)
2. egy kb. 60 mm pupillatávolságú –3,0D-s szemüveg
3. esetenként jó szolgálatot tesz egy plan sötét szemüveg is a pupillák „tágítására”

A fenti, D-ás előtét lencsepárok előnye, hogy egyrészt megnövelik a készülék által mérhető D-tartományokat, másrészt a +3,0D-s lencse sok esetben csökkenti az alkalmazkodóképességet. A lencsepár szem elé helyezéséhez egy másik személy (ez lehet a szülő vagy az asszisztens) segítségére van szükség.

További fontos szempontok

Miután általában is igaz, hogy egyetlen vizsgálat sosem elegendő szűrővizsgálat végzéséhez, ez különösen igaz a gyermekszemészeti szűrővizsgálatok esetében. Ezért sosem nélkülözhető a lehetőségekhez képest teljes körű szemészeti vizsgálat: a szemmozgások, a sztereóélesség, a szemfenék, a fixáció, a visus vizsgálata, a takarási próba elvégzése. Fontos ismerni a családi kórtörténetet, a szülés, a fejlődés körülményeit is.

A kétszemes videószkiaszkópia elvégzésének feltételei

1. tiszta törőközegek
2. centrális fixáció
3. párhuzamos szemállás
4. a pupilla ne legyen „túl" tág, és ne legyen „túl" szűk (a gyakorlatban a határok előre nem jósolhatók meg)

Mikor vegyük igénybe az általam javasolt segédeszközöket?

1. Ha a családi anamnézisben kancsalság, tompalátás, vagy nagyfokú fénytörési hiba szerepel,
2. ha a manifeszt mért refrakció 1-2 D-nál nagyobb anisometropiát mutat, +3,0D-ás szemüveget a szem elé helyezve is mérjük meg a manifeszt értéket (desaccommodatio révén a manifeszt értékhez képest esetleg nagyobb értéket „manifesztál").
3. ha a készülék „hypermetropia" vagy „myopia" jelzést ad, a +3,0 D-s, ill. a –3,0D-s előtét lencsepár (szemüveg) növeli a mérési tartományt
4. Természetesen cyloplegiában is alkalmazhatóak az előtét lencsepárok
5. ha a műszer túl szűk pupillánál nem mér, próbáljuk meg a helyiséget besötétíteni, vagy az antireflexes réteggel ellátott sötét előtét lencsepárt használni
6. ha a műszer túl tág pupillánál nem mér, megpróbálhatjuk az erősebb megvilágítást is (cycloplegiánál ez nyilván nem segítség)
7. az előtét lencsepár akkor is használható, ha a műszer programját – kancsalság miatt – a monokuláris vizsgálathoz állítottuk át

Összegezve:

1. a videószkiaszkóp is csak **egy** a sokféle, gyermekszemészeti vizsgálat keretében használatos eszközök közül
2. mindenképpen elmondható, hogy nagymértékben segíti a gyermekszemész, szemész munkáját (pl. a cylindertengely meghatározását).